

Kritik af rapporten "Open Source i Danmark"

SSLUG – 2/1 – 2002

Dette er en 34 sider lang kritik sendt til Økonomi- og erhvervsministeren samt en række politikere og embedsmænd 2/1-2001 – kritikken vil være at finde på http://www.sslug.dk/patent/DKPTO_OSS_rapport_kritik/

Patent- og Varemærkestyrelsen har sammen med E-Source Development udarbejdet rapporten "Open Source i Danmark", som blev udgivet i oktober 2001. Rapporten kan findes på http://www.dkpto.dk/publikationer/rapporter/open_source/open_source_i_danmark.pdf

Skåne Sjælland Linux User Group (SSLUG) ser med tilfredshed på at brugen af Open Source-software i Danmark undersøges, og at Open Source udviklingsmetoder undersøges fra offentlig hold. Men SSLUG må på det kraftigste tage afstand fra denne publikation. Ikke fordi den repræsenterer en anden politisk opfattelse end SSLUG, men fordi den fagligt og faktisk fyldt med fejl og unladelser.

Rapporten forsøger, uden saglige begrundelser, at bortforklare softwarepatenters trussel imod Open Source-software. Samtidig forsøger rapporten at give det indtryk at Open Source-bevægelsen vil have forbudt proprietær software. Open Source-bevægelsen, herunder SSLUG, ønsker først og fremmest at sikre, at Open Source-software også i fremtiden vil være et muligt alternativ til proprietær software og en del af infrastrukturen i informationssamfundet. Denne mulighed truer softwarepatenter med at udelukke. Rapporten har på afgørende punkter tabt en saglig tone og bærer tydeligt præg af Patent- og Varemærkestyrelsens åbenlyst positive holdning til patentering af software.

SSLUG finder det stærkt anstødeligt at rapporten beskriver Open Source som en ideologi uden at beskrive Closed Source som en ideologi. Rapportens beskrivelse af baggrunden for Open Source er stærkt forvansket, idet man ser bort fra en række vigtige parametre såsom markedsdominans, antal programmører og organisation bag udviklingen af konkrete Open Source-programpakker, konkurrenters samarbejde og udvikling af Open Source-systemer, svingende kvalitet af proprietært software, etc.

Rapporten er tillige fyldt med åbenlyst uholdbare påstande som tillægges Open Source-bevægelsen uden nogen form for referencer. Omvendt fremkommer man med en række indlysende konklusioner og fakta men på en måde så det i rapporten fremstår som om Open Source-bevægelsen ikke er enige i disse, selvom dette ikke er tilfældet. Hvis kilderne til viden om Open Source er de 11 interviewede personer (s. 94), så er der tale om en grov forvanskning i forhold til hvad Peter Toft, Ole Tange, Hanne Munkholm og Erik Lange fra firmaet MManager har forklaret.

SSLUG finder det stærkt kritisabelt, at Patent- og Varemærkestyrelsen bruger midler på en sådan et uvederhæftig bagholdsangreb på de IT-folk, der udvikler software hvis sigte er at være til gavn for alle som har lyst til at bruge det.

SSLUG så derfor meget gerne at Patent- og Varemærkestyrelsen trak rapporten tilbage og omskriver den så disse alvorlige fejl og usagligheder fjernes.

SSLUG finder det meget bekymrende hvis denne fejlbehæftede rapport skal være kilde for en fremtidig diskussion omkring Danmarks forhold til softwarepatenter og Open Source.

Resten af dette dokument indeholder en detaljeret gennemgang af rapporten hvori der redegøres for de fejl og alvorlige mangler rapporten indeholder. Skulle der være spørgsmål til dette stiller SSLUG sig naturligvis gerne til rådighed for at uddybe eller besvare uklarheder.

På bestyrelsens vegne.

Formand for SSLUG – Skåne Sjælland Linux User Group.
Peter Toft
Mosebakken 23
2670 Greve
Email: pto@sslug.dk

Overordnet kritik af rapporten

Uklare begreber

Der er på afgørende punkter stor uklarhed i begrebsanvendelsen. Det er således uklart, hvornår Open Source betyder programmel med åben kildekode og som kan kopieres frit, og hvornår der ikke kan kopieres frit selvom kildekoden helt eller delvis åbnes.

Dette ses tydeligt i appendiks om de forskellige åbne licenstyper, hvor Microsofts halvåbne licens kaldes for en Open Source-licens og sammenblandes med GNU General Public License (GPL). Denne sammenblanding betyder at man kan hævde, at Open Source-software (OSS) ikke er i modstrid med softwarepatenter, hvilket er rigtigt hvis man med Open Source tænker på den håndfuld programmer der distribueres under licenser som SCSL, MMITB og MS-SSL (jf. appendiks), men det er absolut ikke korrekt, hvis man tænker på de tusindvis af OSS-programmer der distribueres under den mest udbredte Open Source-licens, GPL, f.eks. Linux [Wheeler1].

At man betragter disse halvåbne licenser som Open Source, får ret fatale konsekvenser for dele af rapporten, idet den giver et misvisende billede af, hvorfor man vælger at lave sin software Open Source. Hvis man har brugt samme definition af "Open Source" i PLS-rapporten, så bør det tydeligt fremgå af denne, idet man ellers vil forvente at "Open Source" refererer til Open Source Definition (som findes på web-adressen <http://www.opensource.org/docs/definition.html>).

Det er også meget uhensigtsmæssigt at bruge betegnelsen kommercielt, når man mener proprietært, dvs. at der er en eneret til den pågældende software. Man prøver at få det til at lyde som om Open Source ikke er erhvervsmæssig (dvs. hentyder til at være uprofessionel).

Men Open Source er også erhvervsmæssig. Der findes adskillige virksomheder, der lever af Open Source blandt andet fordi de vigtigste Open Source-programpakker er af meget høj kvalitet og særlig velegnet til tilpasning til forskellige behov fx. Red Hat, Suse og Mandrake linux-distributionerne [Distribution]. Der er også en række store software firmaer, der har linux-aktiviteter [Linux].

Det bliver helt galt på side 25, hvor man omtaler kommerciel Open Source-software der også sælges i en kommerciel version.

Softwarepatenter og ophavsret

Man påstår at der "ikke eksisterer nogen modsætning mellem Open Source og eneretssystemet" (s. 76). Dette er rigtigt, hvad angår ophavsret, men forfatterne ved det ikke. De hævder derimod at Open Source-licenserne er i strid med ophavretten. Realiteten er derimod at Open Source-licenserne netop bygger og forudsætter ophavretten.

Den mest udbredte Open Source licens er GPL [Wheeler1]. Det er enkelt at vise, at softwarepatenter er ødelæggende for software distribueres under GPL, og det er en række sager, der dokumenterer sådanne problemer på vitale områder [Patent].

Rapporten giver indtryk af at software ikke er noget nyt. Pludselig er alle de mange revolutionerende teknologier som world wide web og email i virkeligheden slet ikke noget nyt, og patenter på software er det samme som patent på alt muligt andet.

Software er indtil videre det eneste der bliver udstedt patenter på, hvor slutproduktet er immaterielt. Det er et væsentligt skel i forhold til patenter på opfindelser, hvor slutproduktet er materielt.

Det specielle ved computeren er at den kan bruges til at omdanne information uanset hvad informationen i øvrigt bruges til. Den er en generel informationsbehandler [DigitalDilemma, Bryde Kap. 1-3]

Et patent på software er et patent på metoder til omformning af information, hvorimod et patent på en skrivemaskine er et patent på en fysisk teknologi [SmetsPilch, FFII1]. Fordi software er metoder til at omdanne information (uanset hvad informationen i øvrigt bruges til), har software en generel anvendelighed som gøre at softwarepatenter som regel vil være meget brede, dvs. de truer med at blive økonomisk meget belastende på utilsigtede områder [Muris, Pilch].

I rapporten fremgår det at "patentmyndigheden undersøger herefter, om opfindelsen opfylder lovens krav." Men der er ingen dokumentation for at opfindeshøjden for softwarepatenter sikres, og det berøres heller ikke, hvordan den sikres rent praktisk [TriviellePatenter]. Dette er afgørende for hvor mange patenter der kan ramme Open Source-projekter.

Patentretten angår erhvervsmæssig brug af opfindelser der anvender naturlove med et forudsigeligt resultat, og fra et ytringsfrihedsmæssigt synspunkt kan man sige at patenter sikrer offentliggørelse (i stedet for hemmeligholdelse) af idéer der er erhvervsmæssigt anvendelige, men begrænser samtidigt mulighederne for at anvende disse idéer. Idéer implementeret og distribueret i Open Source-programmer er frie og erhvervsmæssigt anvendelige. Der kan rejses tvivl om hvorvidt hemmeligholdelse af idéer er særlig betydningsfuld inden for softwareområdet. Det er givet at hemmeligholdelse af hele programpakker er meget betydningsfuld, men patenter gives ikke til hele programpakker, kun til afgrænsede idéer, og det er bestemt diskutabelt om det er et stort problem for samfundet at sådanne idéer holdes hemmelige. Den omstændighed at kravet om softwarepatenter især kommer fra store koncerner som IBM, HP, Microsoft, osv. kunne tyde på at de er netop frygter at hemmeligholdelse ikke vil kunne opretholdes. Endvidere er det ikke givet at softwarepatenter i realiteten fremmer innovationen inden for software, fordi software er sammensat af ekstremt mange idéer, fordi softwareudviklingen har karakter af kreativ imitation [BesMas1], og fordi softwarepatenter fremmer markedsdominansen [PatentRedegørelse].

Af disse grunde er det tvivlsomt, om det er i IT-branchens, samfundets og demokratiets interesse at indføre softwarepatenter. Det er i hvert tilfælde ikke så sikkert at det kan tages for givet med en henvisning til Regeringens softwarepatent-redegørelse hvor disse problemer overhovedet ikke er diskuteret seriøst [Sparre].

Det er tvivlsomt om det i denne sag er i samfundenes og demokratiets interesse at tilpasse sig disse store virksomheders interesser. Disse uhyre vigtige spørgsmål er naturligvis komplicerede og kan anskues fra forskellige synsvinkler. I stedet for at forsøge at løfte denne vanskelige opgave har man i rapporten arrogant valgt at nedgøre og mistænkeliggøre OSS-bevægelsen med overfladiske og tendentiøse citater som ovennævnte.

Rapporten undlader også at diskutere grænsen mellem privat og erhvervsmæssig anvendelse. Er det det f.eks. lovligt at en privatperson lægger et program, som indeholder patenterede dele gratis ud på Internettet med henblik på andre privates brug? I benægtende fald er der tale om en markant udstrækning af patentretten til også at gælde privat brug.

At man kan slippe af sted så mange problematiske udtalelser omkring softwarepatenter, skyldes nok at man afholder sig fuldstændig fra at diskutere eksempler på softwarepatenter af betydning for Open Source. Så var man ikke kommet udenom, at softwarepatenter har negative konsekvenser for Open Source-programmer under blandt andet GPL [Rosenberg, Lessig1, Lessig2, Bessen1, BesMas1, BesMas2].

Rapporten behandler det internationale og nationale patent-konventioner og lovgivning helt utilstrækkeligt, herunder hvordan det er blevet muligt at udtage softwarepatenter i Europa [EuroPatenter] og i Danmark [DkPatenter], selvom software ifølge lovgivningen ikke kan patenteres i Europa eller i Danmark [Love].

Nogle eksempler på danske patenter er fx. det at desinficere computere der har fået en computer virus (EP514815), det at betale regninger online eller via et PC-bank program (EP504287), det at se statistik fx. sit telefon forbrug og regning online (EP541535), det i en e-handels situation at checke om kunden er istand til at betale før transaktionen afsluttes (EP820620), det at bruge Virtual Reality displays til at vise finansiell information (EP0663089).

Disse er eksempler på patenter på software, på forretningsmetoder, og på fremlæggelse af information, alle er udstedt af det Europæiske patent kontor og gyldige i Danmark, men de er ulovlige i forhold til den danske patentlovgivning §1 stk 2 punkt 3.

Kapitel 6 forsøger at argumentere for, at Open Source er ufordelagtig, men samtlige argumenter herfor er tvivlsomme. Det er således hverken bevist eller sandsynliggjort:

- at der kun findes ganske få Open Source-programmer som ikke-tekniske kan bruge og tilpasse,
- at fejlretning ikke foregår lige så effektivt for Open Source-software som inden for proprietært software,
- at fejlretning af Open Source-programmer ikke kan foregå effektivt selvom de fleste brugere er ikke-tekniske,
- at tilpasning af Open Source-programmer kun sker ved tilpasning af kildekoden,
- at proprietær software udvikles hurtigere end Open Source-software,
- at motivationen for hurtig udvikling af høj kvalitet og brugervenlighed er højere inden for proprietær software end inden for Open Source,
- at der er ringere support af Open Source-software end af proprietær software,
- at brugen af Open Source i virksomheder kræver særlig høj kompetence,
- at en virksomheds afhængighed af en leverandør ikke er mindre hvis der bruges Open Source,
- at der bortset fra de seneste år har været mange års stilstand inden for Open Source-udvikling.

Det er specielt absurd, at rapporten fremstiller Open Source-systemer som er sværere at tilpasse end proprietær software, idet man hævder at tilpasning kun sker gennem ændring af kildekoden. Realiteten er at der ofte findes langt flere tilretningsmuligheder i Open Source-systemer end inden for proprietære programmer, hvilket er en af Open Source helt afgørende

styrker, nogle eksempler er Gnumeric-regnearket, Apache web-serveren og Mozilla webbrowseren.

Man hævder (uden nogen dokumentation). at en del Open Source-software er af lav kvalitet, lav kvalitet i forhold til hvad?. Det hævdes også at Open Source-software udvikles mindre professionelt end "kommercielt" software, og hentyder derved dårligere. Antallet af kulsejlede offentlige IT projekter tyder på at "professionelle udviklingsmetoder" ikke er nogen hellig gral for software udvikling! Udviklingen af Open Source er anderledes end software firmaers udviklingsmetoder, f.eks. er det tvivlsomt om Internettet kunne været udviklet på professionelle og proprietære vilkår. Se f.eks. [Wharton, Bessen2, Kollock, NorinStökel, Raymond] for en diskussion af Open Source-udvikling. Open Source-udvikling følger principper der ligner den fri forsknings vidensudveksling, mens den proprietære software udvikles mere kontrolleret og bureaukratisk [DiBona, Raymond, Bessen2, Kollock, NorinStökel]. Det kan ikke generelt siges, hvilken metode der giver de bedste resultater, og derfor er det også vigtigt at begge dele eksisterer side om side. På basis af COCOMO modellen konkludere D. Wheeler, at det ville koste mere end en milliard US\$ at udvikle en Linux distribution (Red Hat 7.1) på proprietære og professionelle vilkår i USA i år 2000 [Wheeler1].

Den mangelfulde viden om hvad Open Source-software betyder at forklaringerne på, hvorfor Open Source ikke er mere udbredt, er tvivlsomme. Man søger nemlig blandt andet forklaringerne i, at det ikke er økonomisk fordelagtig at benytte Open Source-software, hvis det relevante Open Source-system der findes ikke er et tilstrækkelig modent program.

Desuden skulle det være risikabelt at blive afhængig af et Open Source-program. Men sagen er langt mere kompliceret idet man må tage hensyn til kvalitet og pris samt know-how bag et konkurrerende proprietært softwareprodukt, samt interesserne og kompetencerne bag Open Source-systemet, det pågældende Open Source-produkts udvikling og organisation, betydningen af frit at kunne ændre på programmet, tilstedeværelse af fornøden kompetence i firmaet, osv. Det er også markant at markedsdominans ikke nævnes, som en af årsagerne til Open Source-systemers mindre udbredelse på desktoppen. Derimod er Open Source-programmer dominerende som Internet infrastruktur servere [Wheeler2].

Rapporten anfører: "At patentsystemet i visse tilfælde kan give praktiske vanskeligheder for udviklere, der udvikler software i deres fritid, kan således siges at være prisen for, at systemet giver andre udviklere mulighed for at beskytte deres ideer." (s. 78)
Mage til arrogant udtalelse skal man lede længe efter!

For det første udvikles meget Open Source som en del af programudvikleres professionelle arbejde [Linux, Distribution]. For det andet er der tilsyneladende tale om en udstrækning af patentlovgivningen til omfatte fritidsaktivitet, hvor den hidtil kun har omfattet erhvervsmæssig udnyttelse af en opfindelse. For det tredje er der tale om en kraftig nedvurdering af folks fritid: Der er jo ingen (undtagen særlige grupper), der nedvurderer yringsfriheden fordi den i høj grad udøves i fritiden.

Dét at en del Open Source-programudvikling foregår i folks fritid, kan altså med lige så stor ret siges at være et argument for at værne om den. Man kan spørge om ikke yringsfriheden må indebære en frihed til formidle sin viden og kundskab i det sprog man nu har lyst til, det være sig på dansk eller i et programmeringssprog. Ophavsretten beskytter naturligvis en forfatter mod direkte kopiering, men grundprincippet i et frit og åbent samfund er at idéer, viden og kundskab skal have lov at cirkulere frit og frit kunne bearbejdes og omdannes.

Fremtiden og Open Source

Rapportens scenarier giver ikke nogen interessante bud på fremtiden for Open Source. Man undlader at diskutere, hvordan udviklingen af softwarepatenter praksis vil påvirke Open Source-projekter. Vil softwaremarkedet blive domineret af ganske få koncerner, der gennem softwarepatenter styrer markedet og forhindrer udviklingen af konkurrerende software herunder Open Source-systemer? Hvilken betydning har det for informationssamfundet og e-demokratiet? (se f.eks. [Lessig, DigitalDilemma])

Man diskuterer heller ikke under hvilke omstændigheder Open Source bliver mere udbredt hos forbrugerne og på de professionelle markeder?

I det hele taget er rapporten præget af, at man undlader at diskutere fremtidsperspektiverne et informationssamfund og en informationsøkonomi, hvor Open Source, og den fri deling af viden og kundskab som Open Source- software repræsentere, er hæmmet eller fjernet helt.

Rapportens kvalitet

Rapportens kvalitet er gennemgående meget utilfredsstillende. Rapportens navn "Open Source i Danmark" er desværre stærkt misvisende idet meget af rapporten ikke handler specielt meget om Danmark og danske Open Source- brugeres viden og erfaringer.

Rapporten er nærmest uden referencer, hvilket vil sige at en lang række påstande er uden nogen som helst dokumentation eller kilde. Specielt er en lang række tvivlsomme påstande om Open Source uden reference.

"Hvor intet andet er angivet er rapportens cases og kvantitative vurderinger baseret på disse kilder." (s. 6). Men ud fra de oplysninger vi har fra interviewede personer til rapporten, kan det konstateres at de ikke kan genkende vurderingerne og deres grundlag.

Store dele af rapporten bærer præg af manglende grundighed samt en forudfattet negativ holdning til Open Source. Uvidenheden og den ideologiske forudindtagethed bevirker at rapporten ikke fremlægger noget interessant nyt, dvs. at den desværre er uanvendelig til andet end at mistænkeliggøre Open Source-bevægelsen.

Spørgsmål

Følgende vigtige spørgsmål er overhovedet ikke eller yderst lemfældigt behandlet i redegørelsen:

- Hvad vil konsekvenserne af softwarepatenter være for det store mængde af Open Source-software der distribueres under GPL-licensen?
- I hvilket omfang er softwarepatenter mulige i dag, og i hvilket omfang vil den danske IT-branche og Open Source brug blive påvirket af disse patenter i den nærmeste fremtid?
- Hvor ender patentsystemets hvis man vælger at prøve den glidebane det er at generalisere et materielt patent system til immaterielle skabelser som information i form af software. Vil man kunne patentere musik CD'er? Det er digital information "et program" der får CD-afspilleren til at spille musik.
- Hvordan kan udviklingen af f.eks. Linux-distributionerne Red hat, Mandrake og Suse være blevet stabile og brugervenlige styresystemer – også for ikke-tekniske brugere?
- Hvad er betydningen af vidensdeling som Open Source inden for softwareudviklingen og informationssamfundets udvikling?
- Hvilke muligheder er der for at få professionel support til Open Source-systemer – specielt Linux?
- Under hvilke omstændigheder vil det være en fordel for en virksomhed at benytte Open Source-systemer?
- På hvilke markeder inden for softwarebranchen er der markedsdominans, som påvirker Open Source?

Gennemgang af de enkelte kapitler

Kapitel 2

Hvad er software

Rapportens forfattere kunne med fordel havde læst Mads Bryde Andersens bog IT-retten [Bryde] (det samme gælder læserene af rapporten). Bogen præsenterer en række dybtgående definitioner af begreber som software og information.

Kapitlet indledes med en forklaring på hvad software er: "... en samling kommandoer, der bestemmer, hvordan en computer skal opføre sig." (s. 8) Denne forklaring er på den ene side utilstrækkelig fordi den ikke forklarer at programmerne omdanner information uden hensyn til dennes konkrete forbindelse til omverdenen, dens fortolkning. Det er derved software adskiller sig fra teknologi forstået som anvendelse af naturlove med et forudsigeligt resultat.

Software er planen for hvordan information skal behandles, en skrivemaskine er en manipulation med fysiske love for at opnå et ønsket resultat, en tekst på et stykke papir. Dette er afgørende for at forstå at patentering af software er noget der afviger fra patentering af teknologi. Der er næppe mange der vil nægte at informationsteknologi handler om information. Man bliver derfor ganske forbavset når rapporten gør dette synspunkt til en ideologi:

"De ideologiske argumenter for Open Source tager udgangspunkt i en opfattelse af software som værende ideer eller information snarere end kommercielle produkter. Ligesom ideer og information – og i modsætning til et fysisk produkt – kan et stykke software dele mellem to brugere, uden at nogen af dem mister noget derved. Tilhængerne af Open Source mener på den baggrund, at software bør behandles som et "public good", der kommer alle til gode i samfundet og spredes frit uden ophavsrettens snærende bånd." s.12

Dette citat indeholder en række fejl og misforståelser. Enhver programmør ved jo ganske udmærket at "kommerciel" software er ideer og information – det ved man også godt i Open Source-bevægelsen. Havde rapportens forfattere læst Mads Bryde Andersens bog IT-retten Kap. 1-3 [Bryde] ville de også havde vist det. Det er da også hævet over enhver tvivl at software, fordi det er information, kan kopieres næsten omkostningsfrit og deles mellem to brugere uden at nogen mister noget derved [se f.eks. Bryde] Denne gratis delighed er en klar del af definitionen på et public good inden for nationaløkonomien [Kollock]. Inden for nationaløkonomien vil man også som udgangspunkt tilslutte sig at offentlige goder skal fordeles gratis (de er jo gratis at producere = kopiere).

Når software er alligevel ikke helt igennem er et offentlig gode så skyldes det at det koster noget at frembringe originalen. På det punkt er software noget helt specielt, og hele diskussionen om OSS eller proprietær software drejer sig om hvordan softwareudviklingen finansieres, og om kopiering skal være tilladt.

I den forbindelse er det svært at se at det skulle være mere ideologisk at mene at kopiering skal være gratis, end at det skal koste penge. Der er her tale om en (ideologisk) mistænkeliggørelse af OSS-bevægelsen, mens man lader som om at kravet om betaling for kopiering er det naturlige. Da Patent- og Varemærkestyrelsen lever af at sælge intellektuel beskyttelse til

opfindelser, der erhvervsmæssigt kan udnyttes til produkter, og ikke af at patentere information (endnu da!), så er denne økonomisk motiverede fortolkning af naturen af software måske ikke så overraskende.

Som vi kommer ind på senere er det i øvrigt forkert, at OSS-bevægelsen ønsker OSS spredt uden ophavrettens snærende bånd.

Kapitel 3

Kapitlet giver en udmærket gennemgang af nogle af forskellene mellem udvikling af software i enkeltvirksomheder og udvikling af software i fællesskaber. Kapitlet er desværre ikke gået særlig meget ind i hvordan selve softwareudviklingen foregår inden for OSS, men holder sig til meget overordnede bemærkninger herom. Derimod gør man en del ud af at beskrive hvordan kommerciel softwareudvikling planlægges og kvalitetskontrolleres. At dette også foregår inden for OSS, forbigås (se fx. [Raymond]). Kapitlet giver således intet grundlag for at hævde som det gøres senere at OSS udvikles mindre professionelt.

Kapitel 4

Kapitlet gennemgår at motivationen bag udviklingen af proprietær software er profitmotivet, mens interesse angives at være baggrunden for udviklingen af OSS. Der er dog ingen referencer til undersøgelser desangående så kapitlet har et tilfældigt empirisk grundlag, og er ligeledes præget af mere eller mindre tilfældige fordomme. I hvilken udstrækning der rent faktisk er økonomiske motiver bag OSS, går man ikke ind i. Ej heller diskuterer man om god proprietær software bliver god fordi udviklerne lægger en faglig stolthed og interesse i deres arbejde. Kapitlet giver altså ingen nye oplysninger af interesse.

Kapitel 5 Eneretssystemer og Open Source

Kapitel 5 handler om intellektuelle rettigheder og Open Source. Det er basis for en senere evaluering af om patentsystemet udgør en barriere for udbredelsen af Open Source. Kapitlet glimrer ved sin ringe omtale af den internationale ret om intellektuelle rettigheder. Den Europæiske Patentkonvention er således yderst overfladisk omtalt, og TRIPS [TRIPS] nævnes overhovedet ikke. Ligeledes er der en række særlige problemer ved distribution og brug af Open Source-software der ikke nævnes.

Softwarepatenter behandles helt utilstrækkeligt

Patentafsnittet (5.1.2) redegør kort for patenter i almindelighed. Der står intet om de særlige forhold der gør sig gældende omkring software, og man nævner overhovedet ikke situationen omkring de ca. 30000 softwarepatenter i Europa [EuroPatent], og de ca. 500 softwarepatenter der findes i Danmark [DkPatent].

Ikke mindst har man undladt diskussionen af patentlovens paragraf 1 stk 2 ifølge hvilken der kan opnås patenter på opfindelser i alle teknologiske områder, dog ikke opfindelser der alene udgør programmer for datamaskiner, tillige med planer og metoder for intellektuel virksomhed eller for erhvervsvirksomhed. Man skulle således mene at patentsystemet ikke kan anvendes på software.

Imidlertid findes softwarepatenter både i Europa og Danmark. I hvilket omfang og med hvilke begrundelser er det blevet muligt at udtage softwarepatenter på trods af lovgivningen, og den mulige effekt af disse softwarepatenter, har man overhovedet ikke berørt.

Teknologi og patentering

Det fremgår at patenter kan gives til tekniske opfindelser der adskiller sig væsentligt fra den teknik der hidtil er kendt. (s. 36) Det er imidlertid ikke forklaret hvad man juridisk set mener med teknik, og det er heller ikke forklaret hvordan patentretten kan anvendes på software. Skal software være indbygget i en maskine der har en teknisk effekt, f.eks. en computer styret strikkemaskine, eller er det at software kræver hardware for at have en effekt nok til at kalde software for teknisk ?

Ingen eksempler på softwarepatenter

Det eneste kobling forbindelse mellem OSS og patentretten fremgår af eksempel-kassen (s. 37), men eksemplet er helt abstrakt, og man forholder sig overhovedet ikke til konkrete softwarepatenter. Eksemplet handler om "metode" (uden angivelse af hvilken metode) på 7 trin. Man krænker ikke et patent ved kun at bruge skridt 1-6. Man har ikke lavet den indlysende analyse af hvad der sker hvis en person laver et program der laver skridt 1-3, og en anden person laver et program der laver skridt 4-7.

Det havde været anderledes interessant med gennemgang af konkrete eksempler på patenters indvirkning på Open Source-software f.eks. patentet på GIF billeder eller det danske patent på virus-desinfektion (EP514815). Hvad svarer skridt 1-7 til i dette tilfælde? Og hvad er konsekvensen af kun at lave 1-6? Kan det f.eks. betyde, at man undlader at desinficere hver 7. af de inficerede filer på harddisken?

Hurtig teknologisk udvikling

På side 37 af rapporten anføres: "Man siger normalt at på områder hvor der er en hastig teknologisk udvikling løftes opfindeshøjden."

I følge eksisterende undersøgelser gør dette sig ikke gældende i forbindelse med softwarepatenter i USA og Europa [Muris,Pilch]. I USA har man faktisk sænket kravet til opfindeshøjden. [Aharonian, Patents for Computerized Business Methods] Men dette forholder rapporten sig ikke til hvorfor postulatet er uden forbindelse med fakta angående softwarepatenter. Dette understreges af at der eksisterer en række EPO-patenter med lav opfindeshøjde. Der er fx. et EPO patent på Internettet i UK, FR og DE (EP0193933) man skulle tro at det faktum at Internettet allerede var opfundet skulle betyde at der er problemer med opfindeshøjden for disse softwarepatenter.

Manglende opfindeshøjde

"Patentmyndigheden undersøger herefter, om opfindelsen opfylder lovens krav." Gregory Aharonian har anslået at ca. 75% af alle softwarepatenter udstedt i 1994 er ugyldige pga. eksistensen af kendt teknik (prior art) [Aharonian, TriviellePatenter].

Patent- og Varemærkestyrelsen har gentagne gange udtalt at i Europa vil noget sådant ikke ske, men man har end ikke prøvet at sandsynliggøre hvordan det skal undgås. Det kunne f.eks. være interessant at få beskrevet hvordan Patent- og Varemærkestyrelsen vil sikre at en "teknisk ikke-alene-udgjort-af-software" software opfindelse ikke er gjort i forvejen og fx. beskrevet i et Japansk tidsskrift for spil-programmører.

Privat eller erhvervmæssig anvendelse

På side 37 skrives: "Eneretten dækker ikke det private område. Man kan derfor som privatperson frit udnytte, fremstille og kopiere en patenteret opfindelse."

Det savnes dog en diskussion af skellet mellem privat og erhvervmæssigt. Er det erhvervmæssig udnyttelse at lægge et program frit tilgængeligt på Internettet? Hvad hvis programmet udkonkurrerer patentholderens produkt? Hvad hvis det frie program benyttes i en virksomhed?

Specielt savnes der en diskussion af hvornår man i Open Source sammenhæng er privatperson, og hvad det i softwaresammenhæng indebærer at fremstille og kopiere. Eks.: Er man privatperson for patentloven hvis man skriver et stykke software i sin fritid, lægger det op på Internettet til download, og intet tjener på det? Hvis ja, hvem er så ansvarlig for patentkrænkelsen når en virksomhed downloader og anvender ens software erhvervmæssigt?

Hele denne væsentlige problemstilling er der slet ikke taget stilling til selvom det er særdeles relevant for danske virksomheder. Kan de trygt downloade og bruge Open Source-programmer, eller står de med et større juridisk ansvar for den software de anvender end hvis det var software udviklet af et firma? De fleste store software firmaer frasiger sig ansvaret for patentkrænkelsesretssager som forbrugerne kunne komme ud for [ForbrugerInformation].

Ord som ophavsmand, bruger og distributør er i øvrigt uklare begreber i forbindelse med Open Source fordi enhver bruger kan distribuere programmet, eller være en ophavsmand til en ny version af programmet. Det samme Open Source-program kan samtidigt bruges, modificeres og distribueres af privatpersoner, firmaer samt statslige institutioner samt grupper der består af medlemmer heraf der arbejder "kommercielt" på projektet eller kun i fritiden.

Ligeledes er Application Service Vendors (ASV'er) interesseret i at bruge Linux, og rapporten nævner intet om hvad patentsystemet siger til grænseoverskridende erhvervmæssig brug, fx. et firma bruger Open Source programmer til daglig, men kører disse på en server hos ASV'en der kunne være bosiddende i udlandet.

GPL-licensen giver alle lige rettigheder til softwaren, patentsystemet skelner derimod mellem erhvervmæssig og ikke-erhvervmæssig brug. Rapporten springer problemerne over omkring fortolkningen af patentsystemet i forhold til software, og specielt Open Source-software.

General Public Licence (GPL)

Kapitel 5.2 omtaler udelukkende copyright-aspekter af GPL-licensen og nævner ikke patentaspekterne af licensen med et eneste ord, på trods af at hele kapitlet handler om enerettigheder. Derfor bør patentaspekterne af Open Source behandles, herunder GPL idet GPL er den altdominerende Open Source-licens omfattede bl.a. Linux [Wheeler1]. Her skal nævnes nogle særlig centrale paragraffer fra GPL licensen:

§7. If, as a consequence of a court judgment or allegation of patent infringement or for any other reason (not limited to patent issues), conditions are imposed on you (whether by court order, agreement or otherwise) that contradict the conditions of this License, they do not excuse you from the conditions of this License. If you cannot distribute so as to satisfy simultaneously your obligations under this License and any other pertinent obligations, then as a consequence you may not distribute the Program at all. For example, if a patent license would not permit royalty-free redistribution of the Program, all those who receive copies directly or indirectly through you, then the only way you could satisfy both it and this License would be to refrain entirely from distribution of the Program.

GPL tillader folk at videredistribuere programmet, samt at ændre det som de har lyst til, forudsat at den nye kildekode også gøres frit tilgængeligt for andre under samme licens (Copyleft). §7 betyder at hvis nogle hævder at have softwarepatent-rettigheder i et Open Source-projekt under GPL så falder disse rettigheder bort, og programmet må ikke længere distribueres. Dvs. alle copyleft rettigheder falder bort i dette tilfælde og bliver erstattet med ordinær ophavret (copyright).

§6. Each time you redistribute the Program (or any work based on the Program), the recipient automatically receives a license from the original licensor to copy, distribute or modify the Program subject to these terms and conditions. You may not impose any further restrictions on the recipients exercise of the rights granted herein. You are not responsible for enforcing compliance by third parties to this License.

Det er altså ikke muligt at kræve at brugere skal registreres før de må bruge Open Source-software, eller at de skal acceptere ekstra krav fx. begrænsninger i brugen af softwaren pga. patenter licenser.

§8. If the distribution and/or use of the Program is restricted in certain countries either by patents or by copyrighted interfaces, the original copyright holder who places the Program under this License may add an explicit geographical distribution limitation excluding those countries, so that distribution is permitted only in or among countries not thus excluded.

Dvs. hvis distribution eller brug af programmet er begrænset af eksistensen af softwarepatenter, kan copyrightholderen vælge at udelukke visse lande fra at kunne modtage og bruge programmet. Hvis man EU valgte at friholde Open Source for softwarepatenter, er der vel en vis sandsynlig for at EU ville blive endnu mere styrket i udviklingen af Open Source-software i forhold til USA.

Disse væsentlige forhold omkring GPL mangler at blive behandlet i den nuværende udformning af kapitlet, og de kunne med fordel uddybes i det appendiks hvor ophavsretslige aspekter af GPL præsenteres.

Det er altså ganske klart at softwarepatenter truer hele det juridiske system som Open Source, f.eks. Linux bygger på. Det forekommer groft misvisende at rapporten ikke oplyser herom.

Kapitel 6

Som helhed argumenterer kapitlet for at OSS ikke er særlig fordelagtig. Men argumentationen må i det store hele betegnes som stærkt tendentiøs retorik. Men konkluderer nemlig at en lang række påstande som taler for OSS er tvivlsomme. Desværre er disse påstande typisk så oplagt tvivlsomme at ikke mange, om nogen, inden for OSS-bevægelsen vil tilslutte sig dem.

"På den anden side er truslen om et (eventuelt) peer-review næppe heller altid tilstrækkeligt til at programmører af Open Source software undgår hurtige genveje." (s. 43)

"... det er ikke indlysende, at Open Source software i alle tilfælde vil lede til software af højere kvalitet." (s. 43)

"At det gennem Open Source modellen kan lade sig gøre at engagere en række professionelle brugere i udviklingen af et Open Source produkt, betyder det dermed ikke nødvendigvis, at de samlede ressourcer til udvikling bliver større." (s. 45)

"... ikke belæg for at sige, at Open Source generelt er teknologisk eller funktionelt mere avancerede end tilsvarende kommercielle produkter." (s. 45)

Desuden bruger man også det retoriske trick at få OSS-tilhængere til ikke at acceptere eller tage konsekvensen af noget som er oplagt rigtigt eller banalt: "I systemer som er rettet mod brug i virksomheder, der ikke råder over medarbejdere med teknisk indsigt, kan andre modeller for tilretning af software være mere hensigtsmæssig en adgang til kildekoden". (s. 48)

"Det skal dog bemærkes, at man i nogle tilfælde kan opnå den samme sikkerhed [for at produktet kan videreudvikles] med et kommercielt softwareprodukt." (s. 49)

"Open Source modellen kan dog ... ikke siges at have udkonkurreret kommerciel software ..." (s. 54)

Endvidere er kapitlet præget en række alvorlige fejl og misforståelser. For det første tages det for givet at OSS kun har ændring af kildekoden som tilretningsmetode. For det andet påstås det:

"Inden for software til ikke-tekniske brugere findes der endnu meget få produkter." (s. 44)

Endelig undlader kapitlet at beskrive hvordan OSS-udviklingsmiljøerne rent faktisk er organiseret (jf. f.eks. <http://www.kde.org>), men man omtaler derimod hvordan softwarefirmaers udvikling er organiseret.

Resultatet er derfor en ikke-underbyggede eller vildledende konklusioner:

"For ikke-tekniske brugere er kommercielle metoder til brugerinddragelse formodentlig mere effektiv end Open Source [ikke underbygget], ligesom mulighed for at tilrette software gennem særlige værktøjer vil være mere velegnet end tilretning gennem modificering af kildekoden [vildledende]. (s. 53)

Blandet Open og Closed Source

E-source-Rapportens konklusion lyder som et enten-eller, ikke som et både-og. Man behandler kombinationen af fri software og ufri software meget kort – til trods for, at alle, der benytter Solaris i dag, netop benytter fri software i den kombination.

Adskillelse mellem brugere og udviklere

På s. 43 anføres "Det må derfor forudses, at det kan blive vanskeligt at udstrække Open Source-softwarens effektive model for fejlretning til produkter, der skal anvendes uden for kredsens af tekniske kompetente brugere." Denne konklusion savner belæg. Det er klart at det er en styrke for OSS-modellen hvis udviklerne selv er brugere, men modellen kræver ikke at hovedparten af brugerne er udviklere, jf. Linux-udgaverne af Red Hat, Mandrake og Suse [Distribution].

Mange Open Source-programmer

Om Open Source siges på s. 44: "Inden for software til ikke-tekniske brugere findes der endnu meget få produkter."

Dette citat er rent vrøvl og tyder på en meget ringe viden om Open Source. Linux-udgaver som Red Hat, Mandrake og Suse [Distribution] er beregnet til slut-brugeren, og kræver ikke at brugeren har nogle særlige tekniske kompetencer. Hele KDE (The K Desktop Environment, <http://www.kde.org>) er sammensat af et stort antal programmer, bl.a. en officepakke, som er beregnet på almindelige brugere.

Enhver kan også gå ind på Tucows (<http://www.tucows.com>) og forvise sig om at der dér findes et stort antal programmer til almindelige brugere. Endelig kan det nævnes at grafikhåndteringsprogrammet Gimp (<http://www.gimp.org/>) er et grafisk værktøj som bruges af professionelle web-designere uden specielle tekniske kompetencer. Gimp er udviklet udelukkende som Open Source.

Ingen analyse af vidensdeling

Ordet vidensdeling benyttes ikke een eneste gang i hele rapporten. På s. 45 sætter man fejlagtigt lighedstegn mellem mange ressourcer og udviklingshastighed. Dette gør sig ikke gældende hvis ressourcerne kan benyttes langt mere effektivt hvilket netop ofte er tilfældet når man benytter vidensdeling, som i Open Source-modellen. Dette aspekt er ellers påpeget som værende af stor betydning inden for softwareudviklingen [BesMas1, BesMas2, Bessen1, Bessen2].

Motivation

På s. 46 betvivles at OSS har højere kvalitet fordi den udvikles af interesse. Begrundelsen er at

virksomheder i dag udnytter mange forskellige motivationsfaktorer. "Et af de tydeligste danske eksempler herpå er måske internetportalen Jubii, som åbenlyst søger at tiltrække medarbejdere gennem løfter om personalefester, bordfodbold og franske kokke i kantinen." Det er dog ikke indlysende at franske kokke og bordfodbold sikrer høj kvalitet i programmeringen.

Tilretning af Open Source-software

Rapporten tager det for givet at tilpasning af OSS systemer sker ved tilpasning af kildekoden hvilket angivelig er en ulempe fordi det kræver stor teknisk indsigt. ("Omvendt forudsætter tilretning af softwaren gennem kildekoden stor teknisk indsigt." s. 48) Men det kommer endog meget an på hvad der skal rettes. Hvis programmet bare skal oversættes til dansk så kræver det ikke nogle særlige forudsætninger.

Som modstykke til tilretning af kildekoden angiver rapporten s. 47: "Nogle kommercielle softwareprodukter giver således mulighed for tilretning, f.eks.

- mulighed for at tilføje egne funktioner gennem særlige udviklingsværktøjer eller scriptsprog
- mulighed for at tilrette grafiske brugergrænseflader
- mulighed for at definere egne dataformater
- mulighed for selv at designe rapportformater."

Disse teknikker benyttes også flittigt inden for OSS, nogle få eksempler på OSS-projekter der gør brug af disse tilretningsmuligheder er Linux-kernen, selve Linux-operativsystemet, Mozilla, PHP, KDE, Zope, Gnumeric og Apache. Faktisk findes der langt flere tilretningsmuligheder inden for OSS end for proprietære closed source programmer. Tilretning kan nemlig strække sig fra automatisk tilpasning ved installation, over tilpasning via et grafisk interface og tilpasning af opsætningfiler, til justering af kildekoden.

Et godt eksempel på dette er programpakken webmin (<http://www.webmin.com/webmin/>) som i en enkelt grafisk brugerflade samler opsætningen af 30-40 forskellige netprogrammer mm. f.eks. firewall, fildeling, printerdeling, backup, osv. De forskellige tilpasningsmuligheder kræver naturligvis forskellige grader af viden, men det er dét der sætter grænsen for brugerens tilpasningsmuligheder. Dette er en af OSS helt afgørende styrker. Med proprietær software sættes grænsen for brugerens tilpasning af hvad producenten har besluttet at brugeren må få lov til.

Support

Rapporten sammenligner (s. 48) den almindelige betalte support-model med fri softwares gratis og nogle gange betalte support-model. Men i stedet for at dele fri softwares support op i to modeller (Den gratis, men upålidelige, og den betalte, men pålidelige), så blander man de to modeller sammen så det ikke tydeligt fremgår at man naturligvis kan få support ved at betale for det – på præcis samme vilkår som til ufri software (Jf. listen på <http://www.linux.dk/support>). Der er altså ikke "tale om en ulempe ved OSS support-modellen" (s. 49). Tværtimod kan brugere selv vælge hvilken support man ønsker – og til forskel fra closed source er der ingen grænser for hvor meget man kan få at vide om et OSS-system.

Leverandørskift

At én leverandør af OSS ikke er tilstrækkelig kvalificeret, udelukker ikke at køberen kan få en anden leverandør til at tilpasse den pågældende software bedre – eller helt eller delvis erstatte den med anden OSS. Chancen herfor er større når der er tale om OSS fordi andre kan få adgang til kildekoden. Afhængigheden bliver altså mindre end for proprietær software. Dette kunne have gjort, at visse offentlige IT-projekter ikke var blevet helt så katastrofale.

Utilstrækkelig kompetence i virksomhederne

På s. 53 anføres: "For en virksomhed, der traditionelt har anvendt kommerciel software, vil der derfor ofte være en række indirekte omkostninger ved at tage en ny type produkt ind, som betyder at de økonomiske fordele ved prisen for Open Source software mindskes eller helt forsvinder."

Disse problemer er generelle og opstår når man tager en ny type produkter ind. De har således ikke noget at gøre med hvorvidt produktet er OSS eller ej. Omstillingsomkostninger udelukker ikke at det er fordelagtigt at stille om, for eksempel hvis man er afhængig af software der har markedsdominans, og hvor de frie markeds kræfter derfor er sat ud af spil.

Kapitel 7

Det er yderst problematisk at man anvender den nedladende betegnelse "Open Source som ideologi" uden at benytte betegnelsen "Closed Source som ideologi". Det antyder at man betragter OSS som en slags religion, og da man ikke betegner Closed Source som en ideologi, giver det indtryk af at Open Source i modsætning til Closed Source er ideologi. Der er til såvel Open Source som Closed Source en række idéer om softwares funktion i samfundet. Hvis man ønsker at kalde det ideologi så må der være tale om Open Source-ideologier og Closed Source-ideologier, dvs. ideologier med et delvis modsætningsforhold.

Det virker som om man kalder OSS for ideologi fordi man vil have mistænkeliggjort OSS, fordi man er tilhænger af "software-som-produkt" ideologien: Ekstreme udsagn tillægges Open Source-bevægelsen Den nedladende og arrogante facon kommer tydeligt til udtryk idet man bruger nogle udvalgte ekstreme politiske argumenter – uden kildeangivelse – og lader dem være repræsentative for hele Open Source s idémæssige baggrund.

"... software som produkt adskiller sig fra traditionelle fysiske produkter dette [er] dog ikke et tilstrækkeligt argument for, at software skal behandles på samme måde som politiske ytringer eller lignende." (s. 56)

"... at gratis videredistribution skulle være et grundprincip [for al softwaredistribution] er vanskeligt at se." (s. 57)

"Det forekommer på den baggrund ikke indlysende, at det generelt vil være samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt at mindske muligheden for specialisering og arbejdsdeling samt for brug af økonomiske incitamentter ved at frigive software som Open Source." (s. 58)

Særligt det citatet fra s. 58 der konkluderer kapitel 7, er det rene vrøvl. Det kan ikke udelukkes at der findes nogle enkelte personer der mener dette, men det er ikke noget som de toneangivende inden for OSS-bevægelsen fremfører, heller ikke SSLUG. Fra SSLUG s side har det aldrig været foreslået at "mindske muligheden for specialisering og arbejdsdeling... ved at frigive software som Open Source. ". En reference til hvor forfatterne har fået den absurde idé fra, fremgår desværre ikke.

Fra SSLUG s side er vi af den opfattelse at det skal være tilladt at udvikle fri og gratis software inden for alle softwareområder, men SSLUG har aldrig fremført at al software skal være fri og gratis, og heller ikke at fri og gratis software altid er bedre end proprietær software. Men fri software skal have mulighed for at konkurrere med proprietær software på lige markedsvilkår. Softwarepatenter truer med at forskubbe denne balance fra hvem der laver den bedste software, til hvem der har de fleste advokater. Og i en sådan patent monopoløkonomi vil både Open Source-bevægelsen og de mange små danske softwarefirmaer lide skade. Indlysende påstande fremstilles som om OSS-bevægelsen er uenig På lignende vil fremsættes en række indlysende påstande som om OSS bevægelsen skulle være uenig i dem:

" For hovedparten af brugerne ... vil det dog være langt mere effektivt, at brugeren bidrager til samfundsøkonomien inden for sit eget speciale og overlader softwareudvikling til professionelle softwareudviklere." (s. 58)

"For det første kan der – ligesom for musik og andre kunstneriske frembringelser – være vægtige argumenter for at sikre ophavsmandens rettigheder." (s. 56)

Det sidste citat fremstilles som om hele OSS-bevægelsen var uenige heri, men sagen er omvendt at ophavsretten netop er grundlaget for OSS. Det er netop ophavsretten som man har valgt at bruge som juridisk grundlag til at kræve at andre ikke må forhindre udbredelsen eller ændringen af det givne software. (Jf. GPL) Der er altså ikke nogen modstrid mellem ophavsret og OSS, tværtimod. Et tekstbehandlingsprogram er ikke en skrivemaskine "Køber en PC-bruger f.eks. et tekstbehandlingsprogram muliggør dette, at brugeren herefter kan bruge sin computer som en avanceret skrivemaskine. Anskaffer brugeren ikke dette program, kan computeren ikke anvendes til dette formål."

Software er grundlæggende anderledes end teknologi. En arbejdsgruppe af topforskere nedsat af National Academy of Sciences, USA, udtrykker det meget præcist i bogen The Digital Dilemma, kap 1 [DigitalDilemma,Bryde]

"The computer is unique among electronic devices in being a programmable, general-purpose information processor."

En skrivemaskine er derimod et teknisk apparat der fordi det er designet til at manipulere med naturlovene så man får tekst ud på et stykke papir. Et tekstbehandlingsprogram er information, der fortæller computeren hvordan den skal behandle tastetryk og lave dem om til en tekst på skærmen (se f.eks. [Bryde Kap 3.2.a og 7.1] for en præcis definition af software). Men denne information i programmet har ikke i sig selv nogen effekt før en computerens fortolkende teknologi forbinder den med en skærm eller en printer eller lignende. Det er altså fortolkningen af informationen i programmet og tastetryk der fører til en effekt, dvs. naturlovene bruges til at frembringe tekst på printeren. Informationen i tekstbehandlings- programmet manipulerer ikke selv med naturlovene for at have denne effekt.

Ganske vist anvendes teknologi til at udføre et informationen i et softwareprogram, men deraf følger ikke at informationen selv er teknologi eller informationen på f.eks. en CD er det. Informationen på en CD er ufortolket information indtil den fortolkes, dvs. informationen gives en effekt igennem den fortolkende teknologi, det gælder hvis det er et program eller hvis de digitale data er et stykke musik der ligger på CD en.

Det er derfor computeren er så en alsidig størrelse. Det ville ikke give mening at ombygge sin skrivemaskine til et billedbehandlingssystem, eller prøve at spille Quake på den, fordi den er bundet til en bestemt fysisk sammenhæng. Computerens information kan derimod forbindes med teknologi på umådelig mange forskellige måder, og det er det der gør at en computer er en generelt anvendelig databehandlingsmaskine.

Hvis man acceptere at software er teknisk fordi et tekstbehandlings- program har en funktion, der er analog til en skrivemaskine, så kan man spekulere på hvad den tekniske fysiske analog til det at desinficere en computer med computer-virus, det er dog stadig en process der er patenteret i Danmark (EP514815).

Det viser at en sådan naiv logik er en logisk fejlslutning (Erasmus Montanus-logik). Rapporten konkluderer at information i form af software er teknisk, ved at blindt fokusere på én eneste egenskab ved software, at software fortolket af en computer kan have samme effekt som en skrivemaskine. En anden egenskab ved software er at det er information, og derfor er beskyttet af ophavsretten, og skrivemaskiner kan ikke beskyttes af ophavsretten. At blindt fokusere på enkelte egenskaber er ikke nok til at drage konklusioner om et så komplekst begreb som software.

Et ideologisk kapitel

Det ideologiske ved dette kapitel er altså først og fremmest den argumentationsformen som anvendes. Eftersom den tvinger et verdensbillede ned over virkeligheden som ikke svarer til denne. Men hvis formålet er at gøre et mindretal af free software folk som er vel rigeligt idealistiske, til grin, og sætte lighedstegn mellem disse og alle med en teknisk interesse og alle der føler deres ytringsfrihed truet af et regime hvor man ikke kan udtrykke sig frit på skrift i f.eks. sproget BASIC. Ja så er kapitlet nok i stand til at opfylde dette formål, så længe det kun er "ikke-tekniske" folk der læser det.

Havde kapitlet behandlet OSS redeligt, havde man diskuteret styrkerne og svaghederne i noget af det vigtigere OSS. Man kunne på den baggrund have vurderet udviklingsperspektiverne i OSS, både i snæver og bred forstand. Man kunne også have indkredset hvilke former for arbejdsdeling man kunne tænke sig mellem OSS og proprietær software. For lige at sætte tingene i relief: De eneste der inden for de sidst 5 år har turdet binde an med at udvikle en ny officepakke er Open Source-grupper bag koffice, OpenOffice og tilsvarende Abiword/Gnumeric.

Kapitel 8

Kapitlet er præget af at være skrevet af en person med god kendskab til IT generelt hvorfor kapitlet ikke er flyder over med uvederhæftig ideologi. Desværre savnes den præcision og

indsigt som specifik viden om Open Source havde givet. Desuden går man fuldstændig uden om et yderst væsentligt spørgsmål: markedsdominans.

Utilstrækkelig indsigt i baggrunden for brug af OSS

I kapitlet peger man på en række forhold som er af betydning for om en virksomhed vælger OSS eller proprietær software. Imidlertid er analysen utilstrækkelig.

Havde man haft større indsigt i OSS, var man ikke kommet med en simplificering som at et mindre modent og udbredt OSS produkt ikke er så attraktivt at basere sig på som et proprietært produkt (s. 62). Det kommer naturligvis an på en lang række forhold såsom kvalitet og pris af det proprietære produkt, interesserne og kompetencerne bag OSS programmene, osv.

Man havde heller ikke unuanceret ytret en påstand som:

"F.eks. er den økonomiske fordel ved at anvende Open Source naturligvis af størst betydning i projekter, hvor omkostningen til software udgør en væsentlig del af produktets endelige pris ..." (s. 61)

For også her gør mange andre forhold sig gældende såsom styrken af det internationale miljø knyttet til det pågældende programs udvikling, betydningen af at frit kunne ændre på programmet, tilstedeværelse af fornøden kompetence, kvalitet af proprietære konkurrenter, osv. Alt sammen forhold af betydning for økonomien. Det samme gælder s. 64 hvor man skriver at for større virksomheder vil besparelsen af licensen til OSS betyde mindre end udgifterne til design og udvikling af webprojekter. Dette er i strid med s. 71 hvor man netop fremhæver muligheden for billigt at kunne foretage eksperimenter uden at skulle have et budget fra IT-chefen, og at man i øvrigt understreger at små virksomheder ikke har ressourcerne til.

Det hævdes også unuanceret at være et konkurrencemæssigt problem hvis en virksomhed frigav kildekoden på de områder hvor virksomheden adskiller sig fra konkurrenterne. (s. 69) Men det beror jo på om konkurrenterne gør det samme, og om denne gensidige frigivelse fremmer innovationen og forøger kvaliteten inden for området.

Når der i boksen s. 67 og s. 70 siges at IBM ikke mener at OSS fungerer til forretningskritiske applikationer, må der være tale om en misforståelse. New York Stock Exchange (NYSE) flytter deres kerneapplikationer over på en Linux mainframe leveret af IBM [IBM1]. Men det kan selvfølgelig være, at NYSE ikke har store krav til oppetid og driftsstabilitet. Telia s erhvervskunders hjemmesider kører på en Linux på en IBM mainframe [IBM2]. US National Security Agency (NSA) distribuerer en særlig sikker Linux-kerne [NSA], og en gruppe under NASA tilpasser Linux som styresystem i satellitter [NASA]. Alle disse er kritiske applikationer der køres af Linux.

Hvad der derimod er rigtigt er at en række specialiserede programmer – der ofte er forretningskritiske – er udviklet af et mindre antal af virksomheder der sidder inde med det meste ekspertise på området. Men det havde været interessant med en nøgtern diskussion af årsagerne til dette.

"Endelig ligger der en vis – sund – konservatisme bag den manglende udbredelse af Open Source-software til slutbrugerne." (s. 72)

Det er svært at se hvorfra forfatterne ved om der er tale om "sund" eller usund konservatisme. Desuden er det uklart hvad sund betyder for hvem.

Uvidenhed om omfanget af OSS

På s. 63 siges: "Tilsvarende har de mest udbredte e-mail klienter og browsere ikke traditionelt været Open Source produkter."

Ordet traditionelt er forkert. Traditionelt (dvs. for over 5 år siden) var nemlig de fleste email-klienter og browsere fri software [EGWLS]. Men i dag er de mest udbredte e-mail-klienter og browsere ikke Open Source-produkter, internet-infrastrukturen er dog stadig domineret af OSS [Newman, Wheeler2].

Uvidenhed om udbredelse OSS fremgår også på s. 71 hvor Nordea udtaler at de ikke benytter fri software. Imidlertid benytter Nordea operativsystemet Solaris, og med i Solaris følger en række frie programmer som er supporteret af Sun. Flere af programmerne er så essentielle at det må siges at være utænkeligt at benytte Solaris uden at benytte nogle af dem. (se <http://www.sun.com/software/solaris/freeware/index.html>)

Der er altså slet ikke det klare skel mellem OSS og Closed Source. Kombinationer heraf beskæftiger rapporten sig meget flygtigt med – til trods for, at fri software følger med flere ufrie produkter. At rapporten ikke tager denne uvidende brug af OSS med i sin argumentation, gør rapporten vildledende. Jf. PLS rapporten hvor kun 8% af de adspurgte virksomheder angiver at bruge Open Source-software hvor man i virkeligheden undersøger kendskabet om man bruger OSS.

Konklusion

Alt i alt er kapitlet trods den faglige indsigt så præget af uvidenhed om baggrunden for og udbredelsen af OSS at der desværre ikke kommer nogen interessant eller nytænkende analyse ud af kapitlet. Uvidenhed er ikke et godt grundlag for at diskutere styrker og svagheder ved et så kompliceret fænomen som OSS.

Kapitel 9

I indledningen fremkommer man med en stærkt ideologisk påstand der tages som udgangspunkt for det følgende.

"De markedsmæssige barrierer for Open Source, f.eks. manglende brugervenlighed eller lav kvalitet af visse Open Source produkter, bør således næppe adresseres gennem politiske tiltag, men bør overlades til udviklingen på markedet." (s. 75)

Det må da komme an på hvor alvorligt man mener at der er en meget stærk global markedsdominans på de fleste softwaremarkeder, og om man vil tillade firmaer som Microsoft fastholde deres monopol via patentering.

Det er i øvrigt helt udokumenteret at OSS produkter har lav kvalitet. Selvfølgelig kan man finde eksempler hvis det er det man vil. Men at de betydningsfulde OSS-programmer hvor til der er

knyttet et udviklingsmiljø skulle have lav kvalitet, er ikke blot udokumenteret, men også fejlagtig [Wheeler2]. Hvis OSS var af lav kvalitet ville man nok ikke finde fx. Linux på mange store firmaers web-steder [Linux].

Det skal også lige påpeges at de nyeste udgaver af Mandrake, Suse og Red Hat [Distribution] efterhånden er temmelig brugervenlige. Brugervenligheden bliver idag prioriteret højere end nogensinde. Således er udviklingen af enkle brugergrænseflader accelereret i de seneste år.

Intellektuelle rettigheder

På s. 76 hævdes det at

"Hvad angår det juridiske må det konkluderes, at der ikke eksisterer nogen modsætning mellem Open Source og eneretssystemet." s. 76

Denne unuancerede påstand dækker helt klart over at der er milevid forskel på oprethavsrettens og patentsystemets indlydelse på OSS, som dokumenteret tidligere.

Ophavret og Open Source-software

"I forhold til den ideologiske del af Open Source miljøer er der naturligvis en modsætning mellem Open Source (Free Software) og ophavsretten, idet realisering af den ideologiske målsætning om at al software skal være fri vil forudsætte at ophavretlovgivningen ophæves på softwareområdet." (s. 76)

Det er det rene vrøvl. Som det fremgår af omtalen af kapitel 5 bygger GPL netop på ophavsretten. Tilmed ophæves GPL s copyleft og bliver copyright hvis programmets software mistænkes for at krænke patenter. Det undlader rapporten at diskutere.

Softwarepatenter er dokumenteret ødelæggende for Open Source-software [Patent].

Rapporten gentager at softwarepatenter ikke skader OSS. Dette er fuldstændig udokumenteret. Det er til gengæld veldokumenteret at softwarepatenter skader OSS [Tange,Rosenberg,Lessig1]. En softwareudvikler må ikke distribuere et program han har softwarepatenter i under GPL med mindre disse patenter er frit licenserede til alle i forhold til GPL licensen. Jfr. GPL s Preamble:

"Finally, any free program is threatened constantly by software patents. We wish to avoid the danger that redistributors of a free program will individually obtain patent licenses, in effect making the program proprietary. To prevent this, we have made it clear that a patent must be licensed for everyone s free use or not licensed at all."

I rapporten s. 78 hævdes det at der ikke er indikatorer på at patentering reelt modvirker OSS udviklingen. Der er mindst 11 kendte software-projekter er blevet påvirket/suspenderet som følge af trusler om patentsagsanlæg [patent].

Det havde også været rimeligt om man havde diskuteret nogle af de danske softwarepatenter

(fx. lyd-komprimerings patenter <http://mp3licensing.com/patents/index.html>). Det ville især have været på sin plads at diskutere patentet på MP3 lydfiler som oplagt er et problem for gratis open source software idet disse filer fungerer som de facto standard.

Mere generelt er softwarepatenter et problem for OSS i følgende sammenhænge:

Mp3-encodere og mp3-streamere. Fraunhofer Institute har patent på grundlæggende dele af lydkomprimeringsalgoritmerne knyttet til mp3-filerne. Det betyder at det sandsynligvis er ulovligt gratis at downloade de få mp3-encodere, som findes til Linux.

For eksempel kunne www.fsk.dk's oplæsning af websider ikke implementeres i Open Source. P.t. koster det USD 5 for hver MP3 encoder enhed (dog mindst USD 25000 om året) uafhængigt om det er til erhvervsmæssig eller fri brug. Webcasting, som FSK's oplæsning af websider, ville i licensudgifter koste omkring 1% af indtægten dog minimum USD 2000 om året for et website. (<http://mp3licensing.com/royalty/emd.html>)

Der findes et marginaliseret format til musik og lyd komprimering til open source kaldet "Ogg Vorbis". Om det bryder nogle af Fraunhofer patenterne er uvist, men tvivlen er nok til at forhindre dets brede adoption.

RSA-patentet (for nyligt udløbet) har været et problem for at implementere sikre netværksforbindelser (OpenSSL) for Open Source. OpenSSL bruges fx. for at lave sikre transaktioner over Internet.

Microsoft's ASF video-streaming format er beskyttet af patenter og et Open Source-projekt der implementerede en ASF-afspiller, er ophørt efter trusler om retsforfølgelse. (<http://www.cptech.org/ip/business/software/audio.html>)

GIF-patentet der i virkeligheden er på en komprimeringsalgoritme kaldt LZW, gør det også besværligt at lave Open Source-programmer, der viser PDF filer, TIFF og GIF billeder. Forøvrigt koster det 5000\$ for en engangslicens til at have GIF billeder på sit website i lande hvor LZW patentet er gældende, også hvis de er lavet med software der ikke har en licens fra Unisys. (<http://www.unisys.com/unisys/lzw/>)

True Type Font-formatet. En del af TTF er patenteret af Adobe hvorfor fuld TTF-understøttelse i Open Source er umuligt.

GIMP er et grafik program, der konkurrerer med Adobe Photoshop. Men pga. patenter kan GIMP ikke implementere CMYK-farve separation der er essentielt for professionelt brug til 4-farvetryk.

Der findes altså allerede en række vigtige eksempler på Open Source-projekter eller grupper af projekter hvis distribution og konkurrence evne er blevet væsentligt hæmmet eller umuliggjort af softwarepatenter. Specielt er det et problem at flere af ovennævnte eksempler mere eller mindre er de facto-standarder som det er svært at komme uden om.

Hertil kommer at anmeldte softwarepatenter har ikke nogen umiddelbar effekt så længe de ikke håndhæves. Men det betyder ikke at softwarepatenter ikke med tiden kan blive et problem hvis patenthaveren finder på at håndhæve patentet. Det var præcist det der skete med GIF billeder. GIF var længe en patenteret, men frit anvendelig format i software indtil Unisys pludseligt

ændrede mening efter GIF-billeder var blevet en de facto-standard for grafik på websider. Unisys begynde at kræve penge for GIF-billeder og GIF-komprimeringsprogrammer. Der er ingen tegn på, at der vil komme færre af den slags sager i fremtiden når flere Open Source-projekter bliver modne (som f.eks. Gimp) og kan konkurrere med proprietære alternativer.

W3 konsortiet har for nylig spillet ud med et forslag om at acceptere webstandarder hvis implementation var dækket af patenter. Der har dog været betydelige protester herimod så det er ikke sikkert at det bliver vedtaget. Det ville betyde at den eksisterende Open Source internet-infrastruktur på sigt måtte erstattes med proprietære produkter.

Man kunne argumentere at folk kunne bruge en anden licens end GPL licensen for at undgå problemer med softwarepatenter. Men typisk er interessen for Open Source-projekter der ikke er under GPL meget begrænset. GPL er en social kontrakt mellem bidragsydere i et Open Source-projekt. Den sikrer at alle har lige rettigheder. Meget tyder på at virksomheder der forsøger sig med halvlukkede licenser, ikke får fordele ved at offentliggøre kildekoden. For folk ønsker ikke at bidrage deres tid til et projekt der tilhører nogen andre, hvor bidragsydere ikke har rettigheder til at redistribuere programmerne, og måske kun begrænsede rettigheder til at bruge programmet.

Netscape er netop et eksempel på et firma der forsøgte sig med en halvlukket licens. Pga. kritik af Netscape Public Licence og senere Mozilla Public Licence, har de valgt at triple licence og bruge GPL-licensen.

Det vil kræve en nøjere undersøgelse af om dette er en vigtig forklaring på Netscapes/Mozillas manglende kvalitet. Det nævnes imidlertid ikke på s. 69, hvor det påpeges at åbningen af kildekoden ikke var nogen ubetinget succes. At Netscape kunne åbne sin kildekode uden at give afkald på afgørende intellektuelle rettigheder i andre sammenhænge (s. 77), forklarer i hvert tilfælde ikke den udeblevne succes.

Konklusionen er helt klar: Patenter er et alvorligt problem for OSS. Det virker som om man i rapporten ønsker at skjule at patenter kan ødelægge muligheden for at udvikle og bruge fri og åben software.

Kontrollen med softwarepatenter

"... patentsystemets krav om originalitet forhindrer patentering af ideer, som tidligere er offentliggjort i form af et OS program." (s. 76)

Hvis man ser på EPO's patentpraksis, er der ikke noget der bekræfter dette. Tværtimod er det veldokumenteret at der er en række af lidet originale patenter [TriviellePatenter]. Man har også undladt at forholde sig til årsagerne til at man i USA i stigende grad har fået softwarepatenter med faldende nyhedsværdi og originalitet [Aharonian].

Men kan også betvivle at Patent- og Varemærkestyrelsen vil søge alle Open Source-programmer igennem for hver fremtidig softwarepatent ansøgning. På side 76 hævder rapporten at andre ikke vil kunne tage patent på ideer som er publiceret som fri software på Internettet, da det vil have nyhedsskadende virkning. Men dette står i klar modstrid med Patent- og Varemærkestyrelsen udtalelse om at man ikke læser kildekode.

Offentliggørelse kan altså først og fremmest benyttes til at underkende et patent. Men dette er

på ingen måde gratis og koster desuden besvær – et besvær som et Open Source-projekt sjældent har økonomi eller kundskaber til at påtage sig.

På s. 77 nævnes at Open Source Communities anser softwarepatenter for et problem fordi udviklerne ikke har overblik over patenterne, risikere at krænke et patent ved en fejltagelse, og fordi den åbne kildekode gør det enklere at kontrollere om der er sket overtrædelse. Man afviser dernæst disse tre punkter, men på et mangelfuldt eller forkert grundlag.

Om manglende overblik over patenter samt uforvarende krænkelser af patenter skriver man at det skyldes at "... Open Source udvikling foregår mindre "professionelt" end kommerciel software." Om OSS udvikling foregår mindre professionelt, kan forfatterne ikke udtale sig om eftersom de ikke har undersøgt hvordan OSS-udviklingen organiseres. Men af økonomiske årsager har OSS-udviklerne sædvanligvis ikke tilknyttet patentadvokater der kan læse kildekode, og det vil nok også blive vanskeligt at finde tilstrækkeligt kvalificeret personale [DKPTO].

Små softwarevirksomheder som de danske har normalt vanskeligheder med at råde over løbende adgang til juridisk ekspertise. Under alle omstændigheder vil denne juridiske bistand betyde en ikke-udbetydelig fordyrelse af softwareudviklingen, og vanskelighederne med at råde over patentekspertise må forventes at vokse med antallet af softwarepatenter der udstedes af EPO og USPTO. Det er således langt fra givet at danske virksomheder generelt vil have gavn af softwarepatenter (se f.eks. [ColmanFishlock] for en undersøgelse af engelske SME ers forhold til patenter).

Den omstændighed at 63% af EPO s softwarepatenter tilhører amerikanske og japanske firmaer [Rupp], antyder at det næppe er EU, endsige Danmark, der kommer til at nyde godt af softwarepatenter.

Disse problemer affærdiger man imidlertid med helt generelle bemærkninger:

"At patentsystemet på nogle punkter stiller større virksomheder bedre end mindre private opfindere er ... et generelt problem ved systemet – et problem der opvejes af, at systemet til gengæld giver mindre opfindere og virksomheder muligheder for at sikre en beskyttelse af deres ideer, som det ville være vanskeligt at opnå uden patenter."

Dette siges uden at man forholder sig til om der gør sig særlige forhold gældende på softwareområdet. Først og fremmest undlader man at forholde sig til om OSS reelt vil kunne fortsætte som alternativ til proprietær software. Man diskuterer heller ikke den i forvejen stærke tendens til markedsdominans på softwareområdet styrkes af softwarepatenter fordi store virksomheder opnår fortrin. Endelig berører man (med henvisning til Regeringens softwareredegørelse) ikke om det vil være noget større tab for samfundet om man undlod softwarepatenter.

Endelig affærdiger rapporten at det er et problem for OSS at det er lettere at konstatere patentkrænkelser end for closed source programmer med følgende bemærkning: "Hvis man i øvrigt mener, at softwarepatenter er hensigtsmæssige for samfundet, er det vel ikke et relevant argument, at nogle patentkrænkelser er lettere at opdage end andre." (s. 78)

Dette er igen vildledende, Som det er vist er der ingen tvivl om at softwarepatenter er en trussel mod OSS, og denne forværres naturligvis af at patentkrænkelser er særlig lette at konstatere

for OSS. Der så er tilfælde hvor det er let at konstatere en overtrædelse selvom man ikke kender kildekoden (GIF-billeder nævnes s. 78), men det er fuldstændig udokumenteret at det skulle være andet end et specialtilfælde – med mindre man går over til at give brede funktionelle patenter. Grunden til, at fri software bliver ramt hårdere, er forskellen mellem "sandsynliggøre" og "bevise". Ved at have kildekoden tilgængeligt så behøver man ikke sandsynliggøre, idet man kan pege præcist på de linjer kode, som krænker patentet.

Vigtigheden af at Open Source–software ikke ødelægges af softwarepatenter

I rapporten argumenterer altså hverken troværdigt for at softwarepatenter ikke er ødelæggende for OSS eller for at OSS ikke stilles urimeligt ringe i forbindelse med softwarekrænkelser.

OSS udviklingen, softwarepatenter og innovation.

"Efter mange års stilstand har Open Source udviklingen tilsyneladende kunnet blomstre op på trods af muligheden for softwarepatenter." (s. 78)

At interessen omkring OSS de senere år er vokset, skyldes formentlig først og fremmest at Internettet er blevet langt mere udbredt, og at programmerne er modnet og mere færdige så de er nemmere at bruge for almindelige mennesker.

I lyset af dokumentationen ovenfor angående softwarepatenters ødelæggende virkning på OSS er det klart utroværdigt at påstå at softwarepatenter ikke kan få indflydelse på udviklingen af OSS – ikke mindst i betragtning af at OSS jo netop først lige er ved at blive en alvorlig konkurrent for det der i rapporten kaldes "kommerciel" software.

"I praksis er der ikke indikationer der tyder på at patentering af software reelt at modvirke(r) Open Source udviklingen. De sidste års eksplosive udvikling i OS udvikling falder således sammen med .. et stigende antal anmeldte softwarepatenter." (s. 78)

Rapporten antyder her at softwarepatenter allerede burde have påvirket OSS udviklingen negativt hvis der overhovedet er tale om negativ påvirkning, men man diskuterer ikke hvorvidt det forholder sig sådan. Det havde været værd at diskutere Bessen & Maskins artikel [BesMas1] hvor det vises at indførelsen af softwarepatenter i USA tilsyneladende ikke ledte til en tilsvarende forøgelse af innovationen.

Innovationshastigheden og –omfanget er tilsyneladende ikke særlig påvirket af forventninger om øgede kapitaliseringsmuligheder takket være softwarepatenter. Det gælder formentlig også inden for OSS, men som Hunt gør opmærksom på er de fleste softwarepatenter endnu ikke blevet håndhævet så på mange områder har OSS udviklingen hidtil kunnet forløbe uden at blive hindret af softwarepatenter. At softwarepatenter ikke håndhæves kan skyldes usikkerhed, idet kun ganske få nationale domstole har afprøvet softwarepatenters juridiske gyldighed, så selvom de er udstedt er deres legale værdi uvis.

Det havde også været på sin plads at diskutere Bessen og Maskins pointe om at softwarevirksomheders innovative aktiviteter i afgørende grad bygger på hinandens innovationer, og at softwarepatenter derfor kan hæmme innovationen [BesMas1, BesMas2].

Dette skyldes at virksomheder i højere grad bliver henvist til at bygge på deres egne innovationer så den innovative aktivitet bliver mere isoleret. Et eksempel på denne imiterende innovation er sikre web transaktioners brug af HTTP protokollen der igen bygger på TCP/IP protokollen. Et andet eksempel er windowssystemerne. Disse er alle (uanset om vi taler Windows til Mac, Microsoft eller UNIX) imitationer af grafiske miljøer der oprindeligt blev udviklet af Parc Xerox.

Regeringens softwarepatentredegørelse

E-source: s. 79 Om patentering af software generelt siges det s. 79: "Idet denne diskussion falder uden for nærværende rapport henvises i stedet til Regeringens redegørelse om patentering af software fra maj 2001." Man henviser her til en redegørelse der kun er et debatoplæg som om den har afklaret spørgsmålet om softwarepatenters gavnlighed IT-udviklingen. Redegørelsen er imidlertid blevet behandlet på møder i Erhvervsministeriet hvor den er blevet stærkt kritiseret, se f.eks. [Sparre].

Ikke desto mindre fremtræder store dele af rapporten som et forsøg på at bekræfte at softwarepatenter er positive. I stedet for objektivt at rapportere empiriske fakta, og diskutere softwarepatent problematikken ifht. OSS.

Kapitel 10

Kapitlet præsenterer tre scenarier for udviklingen af OSS: OSS dominerer, OSS forsvinder og sameksistens mellem OSS og "kommerciel software".

Scenarier kan være udmærkede til at forestille sig forskellige udviklingsmuligheder så man kan handle i forhold til dem.

Men det er der ikke tale om: "Alle scenarier tager udgangspunkt i at Open Source udviklingen fortsat vil ske på markedets præmisser. Scenarierne opererer således ikke med den mulighed, at der sker afgørende skift i samfundets behandling af Open Source, f.eks. at ophavsretten helt opgives på softwareområdet" (s. 82)

Man prøver heller ikke at vurdere hvad der vil være afgørende for den ene eller anden udviklingsretning vil indtræffe, og da de tre scenarier spænder i princippet over alle udviklingsmuligheder, så siger man faktisk ingenting om udviklingsretningen overhovedet. Man vil hverken lave en prognose eller gribe ind i udviklingen, så det er fuldstændig uklart hvad de tre scenarier skal gøre godt for. De munder da heller ikke ud i nogen konklusion. Scenarierne fører ikke til noget, men har først og fremmest karakter af en tre relativt ikke-underbyggede fantasier om fremtiden.

Havde man prøvet at vurdere hvilken udviklingsretning der var den mest sandsynlige, ville man ikke kunne være kommet uden om at vurdere softwarepatenters indvirkning på OSS som netop handler om et helt "afgørende skift i samfundets behandling af Open Source". Det havde været interessant hvis rapporten havde forsøgt at diskutere nogle af de afgørende spørgsmål for fremtiden softwareudvikling. F.eks. følgende

Hvad er konsekvenserne af at stoppe den nuværende softwarepatenterings- praksis? Og hvor mange af de eksisterende softwarepatenter kan egentlig holde for en retslig prøvning og dermed reelt håndhæves?

Hvordan undgås at softwarepatenter kommer til at true OSS? Betyder softwarepatenter at man overlader det til et mindre antal multinationale selskaber at råde over Open Sources- bevægelsen og den danske IT-branches fremtid.

Vil Linux med tilhørende programmel kunne få en væsentlig større markedsandel på slutbrugermarkedet? Hvad skal der til før Linux får en sådan stærkere position?

Vil Linux og BSD hovedsageligt blive anvendt på det professionelle marked bl.a. fordi store software koncerner (IBM, Sun, HP, osv.) beskytter disse styresystemer uden at true koncernene, men dog er et afgørende alternativ til Microsoft s dominans på PC markedet?

Hvordan vil afmatningen i IT-sektoren påvirke OSS og softwarepatent- håndhævelsen?

Vil Microsoft få problemer med at sælge sine produkter fordi brugerne ikke har brug for de nye udgaver? Er Microsoft så klemmt på det professionelle marked at de er tvunget til at få flere licenser ud af forbrugermarkedet (jf. Microsofts nye Licensprogrammer)?

Vil softwarebranchen i løbet af de næste 10 år på alle områder blive fuldstændig domineret af et lille antal meget store koncerner? Hvilke konsekvenser vil det have for informations- samfundets demokratiske udvikling og det politiske systems beslutningskompetance?

Der er nok af vigtige og vanskelige spørgsmål at give sig i kast med, og der er et stort behov for seriøse af den slags spørgsmål. For der er ingen tvivl om at software vil komme til at få en stadig stigende indflydelse på hverdagslivet. Men der er ikke brug letkøbt og løsagtig fabuleringen over hvordan det kunne gå, men at det også kunne gå på en anden og en tredje måde.

F.eks. gentages det at ikke-tekniske bruger ikke kan bruge OSS, og det bliver det ikke mere rigtigt af. Men der kommer også nye fejltagelser til. På s. 84 skrives således "På et tidspunkt begyndte et konsortium af kommercielle virksomheder derfor at vedligeholde deres egen version af Linux, som gradvist udvikler sig til et traditionelt kommercielt produkt." Hvordan forestiller man sig, at dette kan se, når nu Linux er under GPL? Viser det sig pludseligt, at GPL ikke holder i retten? (se f.eks. [Moglen])

Kapitel 11

I kapitel 11 påstås det at man indleder en analyse af OSS betydning for den enkelte virksomhed og samfundet bredt. Analysen tager dog ikke fat i de spørgsmål der nævnes ovenfor. Om den enkelte virksomhed gentages blot nogle almindeligheder: Nogen gange er OSS en fordel for virksomheden, andre gange er det ikke. Om "erhvervmæssige konsekvenser bredt" siges der dog OSS vil forøge konkurrence på softwareområdet og dermed sænke priser og omkostninger. Dette sættes dog ikke ind i en større sammenhæng hvor man diskutere om så ikke var værd at fremme OSS.

I stedet skriver man på side 93: "Anvendelsen af Open Source software er særligt attraktiv for mindre virksomheder og opstartsvirksomheder, mens de økonomiske besparelser for større

kommercielle websites og IT-leverandører er af mindre betydning. Det er på den baggrund ikke givet, at den direkte samfundsøkonomiske effekt af anvendelsen til Open Source software i disse virksomheder er væsentlig."

Man burde måske her nævne at 91.3% af virksomhederne i Danmark har under 20 medarbejdere og 98.7% har under 100 medarbejdere? 50,6% af de danske virksomheder er på 2-20 personer, og 58% er 2-100. (kilde: Danmarks statistik). Der er langt flere små virksomheder i Danmark end store. På den baggrund må man undre sig over at det påstås at de mindre virksomheder ikke er samfundsøkonomisk væsentlige.

Appendiks

Licenserne omtalt s. 97ff. omfatter 3 licenser som ikke er Open Source i henhold til den internationale definition af Open Source (jf. <http://www.opensource.org>). Det drejer sig om: SCSL, MMITB og MS-SSL. At man betragter disse licenser som Open Source får ret fatale konsekvenser for dele af rapporten idet den giver et misvisende billede af hvorfor man vælger at lave sin software Open Source. Rapporten får også Open Source til at være væsentligt forskelligt fra fri software der kan distribueres frit og gratis uden restriktioner – til trods for at alle licenserne (fraregnet de tre) faktisk alle er frie licenser.

"Du er forpligtet til at distribuere programmet på en måde så modtageren har mulighed for at få fat i maskinkoden, enten gratis eller for et beløb svarende til udgifterne til ..." (s. 97) Igen byttes der om på source kode og binær kode. Ordet "maskinkode" bruges om den binære kode, den kode, som er i en form maskinen kan udføre. Det er source-koden, kildeteksten, den kode der er i et sprog mennesker kan læse, som man er forpligtet til at tilbyde.

Referencer:

Aharonian:

"Inadequacy of PCT/PTO/EPO/JPO software prior art searches" G. Aharonian, 1995

<http://swpat.ffii.org/penmi/bmwi-20000518/aharonian/search-1995.txt>

Se også "Patent Upending"

http://www.wired.com/wired/archive/8.06/patents_pr.html

Bessen1:

"Open Source Software: Free Provision of Complex Public Goods" by J. Bessen

<http://www.researchoninnovation.org/online.htm#oss>

Bessen2:

J. Bessen "Specialization and the Innovation of Complex Technologies" <http://www.researchoninnovation.org/online.htm>

BesMas1:

"Sequential Innovation, Patents and Imitation" J. Bessen and E. Maskin, Harvard University and MIT

<http://www.researchoninnovation.org/online.htm#ip2>

BesMas 2:

"Intellectual Property on the Internet: What s Wrong with Conventional Wisdom?" J. Bessen E. Maskin, Harvard University, Economics <http://www.researchoninnovation.org/online.htm#ip1>

Bryde:

Mads Bryde Andersen "IT-retten"

<http://www.it-retten.dk/>

ColemanFishLock:

"Background and Overview of the Intellectual Property Initiative" R. Coleman, D. Fishlock

<http://info.sm.umist.ac.uk/escrip/background.htm> Se også links på

<http://swpat.ffii.org/vreji/minra/siskuen.html>

DiBona:

"Open Sources Voices from the Open Source Revolution"

ed. Chris DiBona, Sam Ockman & Mark Stone, O Reilly 1999 Kan læses på:

<http://www.oreilly.com/catalog/opensources/book/toc.html>

DigitalDilemma:

"The Digital Dilemma", "Intellectual Property in the Information Age", Committee on Intellectual Property Rights and the Emerging Information Infrastructure, 2001 Kan læses på

<http://www.nap.edu/books/0309064996/html/>

Distribution:

Red Hat: <http://www.redhat.com>

Mandrake: <http://www.mandrake.com>

SuSE: <http://www.suse.com>

DkPatenter:

"Fraunhofer institute s Patent Portfolio af Audiokomprimerings patenter"

<http://www.mp3licensing.com/patents/index.html> og "Danske software patenter" <http://www.softwarepatenter.dk>

DKPTO:

Kompetenceudvikling og uddannelse på eneretsområdet – En behovsanalyse Kan læses på

http://www.dkpto.dk/publikationer/rapporter/kompetenceudvikling_behovsanalyse/index.htm

EGWLS:

European Working Group on libre software Rapport "Free Software/Open Source Information Society Opportunities for Europa?" findes på

<http://eu.conecta.it>

EuroPatenter:

"Guidelines for examination in the EPO"

http://www.european-patent-office.org/legal/gui_lines/e/c_iv_2.htm,

"European Software Patent Horror Gallery"

<http://swpat.ffii.org/vreji/pikta/index.en.html> "Patent statistik"

<http://swpat.ffii.org/vreji/pikta/perled/index.en.html>

FFII1:

"Third Paradogm between Patent and Copyright Law" FFII swpat workgroup. <http://swpat.ffii.org/stidi/basti/indexen.html>

ForbrugerInformation:

C. Antorini. Klumme no. 15 28 sept. "Er du

patentkrænker" <http://www.ddf.dk/upgrade/0115/klumme.htm>

IBM1:

"WALL STREET MOVES TO LINUX AND IBM FOR FINANCIAL TRADING"

http://www-1.ibm.com/servers/eserver/zseries/os/linux/zseries_stock.html

IBM2:

"Telia"

<http://www-1.ibm.com/servers/eserver/zseries/os/linux/css/telia.html>

<http://www.linuxuser.co.uk/articles/issue15/lu15-smoothiron.html>

Kollock:

"The Economies of Online Cooperation: Gifts and Public Goods in Cyberspace". P. Kollock, University of California, Los Angeles

<http://research.microsoft.com/vwg/papers/KollockEconomies.htm>

Omhandler blandt andet Linux og GPL.

Lessig1:

Prof. Laurence Lessig "The Future of Ideas: The Fate of the Commons in the connected World (NY, Random House, 2001)"

Lessig2:

Laurence Lessig "The Internet Under Siege"

http://www.foreignpolicy.com/issue_novdec_2001/lessig.html

Linux:

IBM: <http://www-1.ibm.com/linux/>

HP : <http://www.hp.com/products1/linux/>

SGI: <http://www.linux.sgi.com/>

SUN: <http://www.sun.com/linux/>

Compaq: <http://www.compaq.com/products/software/linux/index.html>

Dell: http://www.dell.com/us/en/biz/topics/linux_linuxhome.htm

Oracle: <http://technet.oracle.com/tech/linux/content.html>

Fujitsu-Siemens: <http://www.fujitsu-siemens.de/partner/linux/linux.shtm>

SAP: <http://www.sap.com/linux/>

Nokia: http://press.nokia.com/PR/200009/790119_5.html

Ericsson: <http://www.ericsson.com/press/archive/2000q3/20000801-0038.html>

Motorola: <http://www.mcg.mot.com/cfm/templates/swdetail.cfm?PageID=682&SoftwareID=6&ProductID=172>

Love:

Den Europæiske Patent konvention §52. Den Danske patentlov §1.

Moglen:

Prof. E. Moglen, Columbia University Law School. "Free Software Matters: Enforcing the GPL I and II":

<http://emoglen.law.columbia.edu/publications/lu-12.html>

<http://emoglen.law.columbia.edu/publications/lu-13.html>

Muris:

"Competition and Intellectual Property Policy: The Way Ahead"

T.J. Muris, Chairman Federal Trade Commission, USA

<http://www.ftc.gov/speeches/muris/intellectual.htm>

NASA:

"FlightLinux" <http://flightlinux.gsfc.nasa.gov/>

Newman:

"The Origins and Future of Open Source Software" A NetAction

White Paper, N. Newman <http://www.netaction.org/opensrc/future/>

NorinStökel:

"Open-source software development methodology", 1999

L. A. Norin, F. Stökel, Masters Thesis i System Development og Software Engineering, Luleå university of

Technology. http://www.ludd.luth.se/users/no/mssc_abstract.html

NSA:

"Security-Enhanced Linux" <http://www.nsa.gov/selinux/>

Patent:

<http://www.sslug.dk/patent/fri-software-med-problemer>

<http://swpat.ffii.org/vreji/pikta/xrani/index.en.html>

PatentRedegørelse:

Regeringens softwarepatent redegørelse:

http://www.dkpto.dk/indhold/publikationer/redegoerelser/patentering_af_software/patentering_af_software.htm

Pilch:

"Patent Jurisprudence on a Slippery Slipe -- the price for dismantling the concept of technical invention" samt referencer. FFII Swpat workgroup. <http://swpat.ffii.org/stidi/korcu/indexen.html>

Raymond:

E.S. Raymond, "The Cathedral and the Bazaar" O Reilly 2001

Kan læses på:

<http://tuxedo.org/~esr/writings/cathedral-bazaar/cathedral-bazaar/>

E.S. Raymond, "The Magic Cauldron"

<http://tuxedo.org/~esr/writings/homesteading/magic-cauldron/>

E.S. Raymond "Homesteading the Noosphere"

<http://tuxedo.org/~esr/writings/homesteading/homesteading/>

Rosenberg:

D. K. Rosenberg "Open Source: The Unauthorized White Papers" M&T Books Dele af bogen kan læses på

<http://www->

106.ibm.com/developerworks/opensource/library/rosenberg.html?dwzone=opensource

Rupp:

Arnim Rupp, "European Software Patent Statistic", 2000

<http://swpat.ffii.org/vreji/pikta/perled/index.en.html>

SmetsPilch:

"Software Patentability with Compensatory Regulation: a Cost Evaluation" J. P. Smets, H. Pilch

<http://swpat.ffii.org/stidi/pleji/indexen.html>

Sparre:

"Redegørelse om patentering af software"

<http://www.sparre.dk/politik/patentret/softwarepatent-kommenteret.html>

Tange:

O. Tange "Free software that has been affected by software

patents" 2001 <http://www.sslug.dk/patent/fri-software-med-problemer>

TRIPS:

http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm6_e.htm

TriviellePatenter:

se <http://swpat.ffii.org/stidi/frili/indexen.html>
samt referencer FFII Swpat Workgroup.

Wharton:

"Why Global Software Development Unleashes Innovation"
<http://knowledge.wharton.upenn.edu/category.cfm?catid=12&num=3>

Wheeler1:

D.A. Wheeler "More Than a Gigabuck: Estimating GNU/Linux s
Size" <http://www.dwheeler.com/sloc/redhat71-v1/redhat71sloc.html>

Wheeler2:

D.A. Wheeler "Why Open Source Software / Free Software
(OSS/FS)? Look at the Numbers!"